

RENAIXEMENT

REVISTA DE LA JOVENTUT NACIONALISTA DE CATALUNYA

Any VII BARCELONA 22 de gener de 1916 N.º 268

Els republicans i l'Ajuntament de la ciutat

QUAN es va constituir a primer d'any l'Ajuntament, es produí en la generalitat dels ciutadans un moviment de recriminació per l'actitut de la coalició de dretes a l'apoderar-se de totes les tinències. Certament que a la protesta aparentment irada dels republicans hi correspongué una simpatia per part dels ciutadans de Barcelona que veien amb l'actitut dels regionalistes un afany immoderat de dominació que trencava les normes més elementals de cortesia, constituint així el seu acte, segons el sentir del poble, un cas patent d'injustícia. No és estrany, doncs, que tothom censurés una tal actitut, que pel fet de deixar sense una tinència als vint-i-quatre regidors republicans era un atropell. Ja està ara completament constituït l'Ajuntament, ja s'han format totes les comissions, i sembla que s'han esvaït totes les protestes i que amb la mateixa normalitat d'abans de primer d'any funcionarà la Corporació municipal.

Però, en realitat, el que calia veure des del primer moment no era la distribució de tinències sense donar participació als republicans. Això implicava una grossa descortesia, una injustícia, però el fet no tenia gran transcendència; apart de les dues o tres primeres vares les altres no signifiquen res. Poques atribucions, poc poden fer els tinents d'alcalde; el llur paper és secundari dins el govern de la ciutat que posseeix plenament l'Ajuntament compost només de regidors.

L'important, que va ocórrer a primer d'any va ésser l'intent dels regionalistes d'apoderar-se del govern municipal, constituint a aquest objecte una majoria amb els liberals i carlins. El de menys eren les tinències, qüestió quasi formal que va commoure al públic; l'important consistia en aquest, en aquesta majoria que amb la forma com s'ho arreglen els regionalistes, els donava el govern de la ciutat. Clar que aquest domini tenia i té moltes dificultats aquí a l'Ajuntament amb una majoria com la formada, i sobretot amb la intervenció seguida i comunicació constant que hauràn de tenir amb vint-i-quatre regidors republicans. Però l'afany és ben marcat, la possibilitat existeix.

La possibilitat existeix i davant d'ella cal pensar en la vergonya que representa el fet de que una ciutat democràtica com la nostra pugui ésser dirigida i governada per una coalició de dretes. Caldria, d'un mode especial, que ho veiessin els republicans, perquè en definitiva, ells han fet factible una vergonya així, amb el seu comportament amb els anys que han tingut majoria. Pensin en el desordre que ha imperat a l'Ajuntament, en la manca d'orientació, en la indisciplina i manca d'unitat en tots els serveis, tots ells funcionant sense una impulsió, sense una ànima, sense vitalitat. Molt ens dol el dir-ho quan ens trobem davant del conglomerat

de gent de dreta i de dreta tan temible com la regionalista, però demostra tot l'evident fracàs del republicanisme a l'Ajuntament de Barcelona. Que si en general arreu aquest fracàs és patent, més ho és a la nostra ciutat en la qual els republicans — el grupu principal — als seus defectes essencials de visió política i d'ideologia, hi han unit una rara i suïcida anticatalanitat. I així com amb els nombrosos diputats provincials dels districtes de Catalunya, perquè ells porten la mínima i indispensable catalanitat de les comarques, és possible pensar en una majoria que governi la Mancomunitat com a únic mitjà eficaç d'implantar i propagar la doctrina en ella; amb els radicals de Barcelona un hom no hi pot posar cap esperança si no és la convicció potser excessivament exaltada de que en un jorn no llunyà la nostra doctrina segurament posada com una oposició a Casa la Ciutat pugui desseguida beneficiar-los; reduir-los i fins anul·lar-los a l'últim pel creixent canvi ideològic del poble. Cosa segura aquesta.

Clar i franc és aquest nostre comentari apropòsit del que passa en el Municipi de Barcelona, i cal pensar en les reserves formidables de la democràcia catalana que ara viuen somortes.

Esguards

LA CIUTAT

II

CAP-EL-TARD. *Les muntanyes veïnes s'acoloren amb la morada melangfa de la posta. Cara a ponent, les construccions es retallen bruscament damunt la esplendor agònica del jorn. En els barris agregats a la ciutat, totes les seves sorolloses activitats de nuclis industrials se són adormides en la pau del diumenge, talment com membres que reposen, laços de fecunda fatiga. Nogensmenys, del centre de la ciutat arriba un ressò constant, vital, sonor.*

Des d'aquells extrems del seu terme, la ciutat adquireix una meravellosa semblança humana. Es com una dolça feminitat abandonada en confiat repòs. L'ambient, encantat de la seva contemplació, els membres quiets en la immobilitat del descans, tan sols en el pregón del seu cos fornit, serveix l'activitat constant d'un cor que bat i d'un bleix dolcíssim, tranquil.

Sempre que —anc que tan sols per breus hores n'hagi restat allunyat— m'he trobat de retorn a la ciutat, en arribar a les seves rodaltes i adquirir la sensació de la seva proximitat, m'he sentit corprès àdhuc pel més petit detall que'm portava aquesta triomfadora anunciació.

De retorn de les altes muntanyes, amb els ulls plens encara de la visió dels amples horitzons i el pit esbatanat per tots els vents, en obirar el primer indici ciutadà, el meu esperit distret per emocions tan diverses s'ha sentit conduït a una nova devoció: la devoció de la ciutat sempre atenta, sempre veïlladora, sempre activa.

Bé se n'han llençat de blasmes contra la ciutat: que desnaturalitzava —es deia,— que corrompia, que entervolia el seny i l'intel·lecte. Bé, alguns d'aquests

blasmes han sigut revestits amb tot el caràcter sever d'imprecació patriòtica contra la ciutat que desnacionalitzava. S'oblidava que en menysprear la ciutat es menyspreava la més alta força social i política de la patria, la única que, alliberada de defectes superficials i volanders, havia d'ésser capaç de promoure un ressorgiment victoriós. Furies cristianes dictaven encara aquests críts. El camí de l'asceteri era l'únic que es senyalava per arribar a la santedat patriòtica.

Més la ciutat creixia i amb la seva creixença es vigoritzava l'empelt hel·lènic que porta la nostra vida catalana i amb ell aquell gloriós sentit pagà que elevava el culte a la ciutat i dotava la terra de valors immortals.

La més alta aspiració de totes les terres catalanes, el nostre nacionalisme, ha necessitat l'halè creador de la ciutat per a cristal·litzar en valor positiva i adquirir virtut d'irradiació.

Per això aquest capvespre clar, quan la ciutat cobreix la seva nuesa amb la pura penombra del crepuscle, sento per ella una veneració semblant a la que'ls antics devien sentir davant de les imatges consagrades miraculoses, i munta als meus llavis la fervor d'un Credo.

MAIG.

A propòsit de l'aprovació del reclutament forçós a Anglaterra

I

UN dels problemes actuals, el desplegament del qual amb major atenció hauria de seguir-se pels partits nacionalistes catalans, sens dubte és tot el que es refereix al camí de sistema del reclutament anglès, ja que, com és sabut, el catalanisme fou des dels primers moments obertament partidari de que la base del servei militar fos, a semblança d'aquell país, no obligatoria, sinó voluntaria, com a conseqüència de la nova forma de patriotisme que els catalans assenyalàvem.

Naturalment que enfocada la qüestió des d'aquest punt d'obir i resumint una matèria que no és l'objecte del present article tractar, es pot dir que el patriotisme és un dels conceptes més variables segons l'espai i segons el temps. Un és el concepte que podria tenir un romà de l'imperi, altre el d'un florentí de l'Edat Mitjana. I en nostres dies s'ha intentat contraposar el patriotisme europeu continental amb el del Reialme Unit. Més aprop nostre podríem assenyalat la distància enorme existent entre la definició que un castellà donaria d'aquell sentiment, i la que en son lloc sorgiria dels llavis i del cor d'un de nostres compatriotes.

El nacionalisme arriba per una via ètnico-geogràfica a una distinció entre ço que constituïa el concepte de nacionalitat i el concepte d'Estat. L'anglo-saxó, per un camí gairebé purament democràtic, lliberal, arriba a la distinció, no sols en una esfera ideològica, sinó en l'ordre pràctic de l'Estat i de la societat anglesa. El primer és l'organisme polític de la societat, és sols un mitjà creat artificialment en garantia de la pròpia societat i dels seus individus, que és el seu fi, de tal manera que quan aquest manca, i des d'allí on manqui, no té raó d'ésser l'acció d'aquell organisme,

té de procurar a l'individu el lliure assoliment dels fins de la vida dins d'uns principis generals de justícia. Es la institució per excel·lència que garanteix la llibertat. Això fa que, segons aquest patriotisme, no es consideri que és l'home el creat per la pàtria, sinó la pàtria per l'home, i que l'anglès pugui dir-se d'ell que «està menys preocupat d'ésser ciutadà d'un gran país, que d'ésser un ciutadà lliure. Per dir-ho en una paraula, ell és home abans que ciutadà.» (1).

Varies conseqüències de ço dit es fan notar en l'ordre pràctic: la primera és la facilitat amb que l'anglo-saxó abandona la seva llar nadiua per expatriar-se a terres llunyanes, i l'altre, el que a pesar d'aquest fet pocs tipus d'individus corresponents a altres nacionalitats romanen com l'anglo-saxó més fidel a la seva raça. L'anglès resta sempre, allà on vulga que fixi sa residència, profundament anglès, i això és degut a que educat segons un concepte de pàtria de solidíssims basaments, pot resistir molt millor que cap altre, tots els embats amb que l'allunyament i el temps puguessin posar a prova el seu patriotisme.

A més, com que aquest concepte que ell professa, és més profund i real que el creat per certes artificiositats, no sofreix d'aquelles il·lusions de perspectiva en que amb tanta facilitat incorre el dominat per aquestes. Així no considerarà a determinades institucions, l'exèrcit per exemple, com una representació nacional, sinó com organisme per al servei de l'Estat, el que en definitiva fa que una injúria a aquell no pugui ésser considerada com un ultratge a la nació. Tampoc la institució real té altra valor que el d'un símbol per a determinats efectes, i realment, un càrrec del propi Estat. En resum, com a conseqüència d'ésser l'Estat fruit d'un pacte polític entre els elements que el constitueixen, poden variar-se les clàusules del mateix modificant la seva forma d'existència.

Còm, doncs, en els actuals moments és possible conciliar una teoria que suposa una tan gran i justa llibertat política amb l'estat creat suau mitjançant mides coercitives segons les quals l'Estat es disposa a exercir una coacció tan gran sobre la vida dels súbdits? Més clar, són compatibles aquell patriotisme amb el reclutament forçós? Sens dubte que a menys d'acceptar una manca gran de lògica en tots els que han pres part en la votació que ha decidit el canvi de règim, s'ha de convenir que sols un fonament de molta més força que el que suposa un patriotisme més o menys local ha pogut ésser causa de la implantació del reclutament obligatori. No exclourà sens dubte el sentiment de pàtria, però estarà per damunt d'ell, i ço que en aquest cas pot trobar-se és la qüestió de moralitat que en aquesta guerra els aliats representen, el sentiment de l'honor i del deure, la consciència de lluitar per una llibertat més gran que la purament individual, l'orgull ara com sempre professat per un poble lliure que desitja veure també lliure al seu propi Estat, la creença que un triomf per la seva banda podria obligar als Estats que en el futur tinguessin entre sí greus qüestions plantejades a admetre obligatoriament l'arbitratge, etc.

No en va Spencer, aquella figura tant rabiosament individualista, que creia que l'home havia arribat el punt de desfer-se de les enutjoses trabes que l'Estat modern li imposava, considerava no obstant que tothom unànimament estaria conforme en rebuljar una invasió, tots s'associarien per una guerra defensiva, sometent-se a la voluntat de la majoria en l'adopció de les mides necessàries per al millor èxit de la empresa.» (2).

(1) Edmond Demolins: «A quoi tend la supériorité des anglo-saxons», pàg. 310.

(2) Spencer: «L'home contra l'Estat».

La presentació del Bill modificant el servei militar representa una modificació transitoria de l'organització de l'Estat, i és per això que una qüestió d'aital naturalesa té una importància trascendental, i que es discuteixi profundament i des de tots els punts d'obrir, abans d'arribar a un acord.

Aquest projecte de llei, aprovat de nou per segona vegada, no podia menys que remoure vivament el país. La campanya en contra, però, sols ha sigut portada pels irlandesos i els laboristes. Els primers han sigut col·locats fora de l'alcanc de la llei, amb el que es demostra aquell respecte a la voluntat individual i col·lectiva que he senyalat, envers un país el patriotisme del qual li impideix una col·laboració de tal categoria.

L'element obrer val a dir que en aquest punt està profundament dividit, i prova d'això és el fet de que Henderson, representant en el Ministeri del partit laborista; Hodge, cap del mateix en el Parlament, i John Ward, entre moltíssims d'altres que dins el partit són tan caracteritzats com els citats, s'han declarat convençuts partidaris del sistema de lleva forçosa.

Dels opositoristes, llevat de casos tan excepcionals com el de Ramsay Macdonald, que es feu notar des del començament de la guerra per la seva oposició a la mateixa, estan situats en terreny bastant fals, puix accepten el fet de la guerra per un cantó, desitgen vèncer per l'altre—com ho prova l'afirmació unànim donada per la darrera assemblea de les Trade Unions a una pregunta feta en aquest sentit als assistents a la mateixa per boca d'un dels membres que dins el ministeri representa als laboristes—i en canvi neguen els mitjans per arribar a aquell resultat.

Sembla que en aquest cas el lògic seria dir: si amb el voluntariat no pot assolir-se la victòria, i sols el reclutament forçós pot donar probabilitats de guanyar aquesta, nosaltres que de cap manera volem acudir al darrer mitjà, preferim retirar-nos de la lluita acceptant les responsabilitats que nostra decisió pugués portar.

Però altra és la resolució renovada ara, altres deuen ésser els camins per assolir-la, i aquí no hi ha altra lògica que la suprema dimanant dels fets, i aquesta no admet les artificiositats dels discursos acadèmics pronunciats tant en les sessions del Congrés de les Trade Unions com en les de la Cambra dels Comuns, sostenint que el sistema fins avui vigent subvenia de sobres a les necessitats de l'actual campanya. S'ha dit pel propi Henderson, que el nombre de soldats que calia a lord Kitchener per a mantenir sos efectius actuals, era el de trenta mil per setmana. D'altre cantó no pot oblidar-se que el resultat meravellós obtingut darrerament per lord Derby en ço que es refereix al nombre veritablement importantíssim de voluntaris s'ha fet sota una promesa i sota una amenaça. La primera és que es digué als individus casats que s'inscrivien que no serien cridats abans que en una o altra forma s'hagués demanat a tots els solters. I a solters com casats se'ls indicà que si no ho feien ara, també se'ls obligaria després a ço mateix i en pitjors condicions. Doncs bé, si no es compleixen les promeses fetes, pot obligar-se a un sol d'aquests joves a anar a la lluita en els camps de batalla? I no mereixen també totes les consideracions i respectes els que es troben defensant ja el patrimoni comú? Sens dubte fou aquesta consideració la que feu que obtingué bon acolliment la vergaçada del general Seely, que apareixia en la Cambra dels Comuns, servant encara l'olor humida de les trinxeres, quan dirigint-se a un diputat que afirmava que amb l'adopció del servei obligatori perillava la llibertat, digué: «Ço que perilla és la llibertat d'enviar a un altre a fer-se matar per vosaltres.»

I heu's-aquí el problema plantejat des d'un altre punt d'obrir. Els qui generosos

s'oferiren per anar a la lluita, seria enormement injust regatejar-los els mitjans de defensa. Per assegurar el més possible la vida d'aquests herois es fa precis que gent vinguda de nou els ajudi; altrement cada dia que passa seria disminuir-los les condicions de llur propia seguretat, i tindrien raó si exigissin ésser rellevats també del compromís contret.

El resultat obtingut segons el plan de lord Derby és realment estupende. Passen de tres milions els homes que voluntariament s'han ofert per anar a la lluita. A dir, però, dels que estan en el secret no és suficient. De primer anduvi ja un s'imagina que sense el nou projecte s'hauria de descomptar d'aquell nombre, mig milió de casats que s'inscrigueren, com queda dit, sota la promesa que no se'ls enviaria a les línies de foc sense que abans s'hagués obligat a fer-ho a tots els solters útils. Entre aquests, doncs, i els cèlibes que no s'han inscrit encare, formen un contingent respectabilíssim de més d'un milió d'homes. Per altra banda, els resultats conseguits seguint el plan d'aquell ministre, sols subvenen a les necessitats que puguin sentir-se en l'actual campanya fins a la tardor, sense que s'acrexin en altra forma les unitats guerreres. En canvi, agregant als resultats obtinguts els que pugui donar la lleva forçosa, podran formar-se trenta noves divisions. A més, amb la nova llei queda la porta oberta per estendre-la en cas de necessitat als anglesos casats, si bé també queda en peu la formal i antiga promesa feta pel primer ministre, que qualsevol que siguin les necessitats futures no es sortiria d'un reclutament forçós però restringit.

Fora de l'exclusió dels individus no solters, analitzem les raons que hagin pogut determinar les altres excepcions. En primer lloc trobem la deguda a motius de consciencia. Després del que havem pogut apuntar referent el respecte a la llibertat individual professada pels polítics anglesos, no és d'estranyar aquesta concessió que pot abarcar no sols sectes religioses determinades, sino també a individus isolats. Les condicions en que aquests quedaràn sembla que no seràn del tot envejables, puix per endavant Mr. Asquith ha curat d'anunciar que mirarà de trobar-se una manera que permeti la utilització dels subjectes que es trobin en aquest cas, dient que els propis *quakers* que, com es sabut, la llur religió no els permet vessar, sigui en la forma que es vulgui, sang humana, prestaren grans serveis en temps de la gran guerra contra Napoleón, i que àdhuc en l'actual, molts d'ells es prestaren *al treball perillósíssim de pescar mines submarines*, amb la qual cosa lliuraren de segura mort a un nombre naturalment crescut de tripulants i viatgers que navegaven pels mars que l'enemic havia inundat d'aquells horribles enginys.

L'exclusió de la Irlanda deu assenyalar-se amb pedra blanca en la historia del nacionalisme. Anglaterra no sols ha sigut respectuosa amb les llibertats individuals en aquest cas, sinó amb la dels pobles. Es recordarà que al començament de la guerra es parlà de la suspensió de la llei que anava a concedir l'autonomia a Irlanda. Anava aquesta a convenir la forma en que quedaria lligada a l'Estat del Reialme Unit; com que això no s'arribà a portar a cap, ha vingut subsintint la fórmula d'unió del *statu quo* anterior, i per tant queda Irlanda al defora d'una obligació que de fet durant el règim d'aquest no se li hauria exigit, i que no podia imposar-li una de les parts contractants. Per aquesta mateixa raó, els nacionalistes irlandesos que en la primera lectura havien votat contra el projecte, modificaren després la llur actuació, puix cregueren que no podien ells intervenir en una qüestió que no els afectava, ja que, com digué Redmond, leader del partit nacionalista irlandès, era una llei purament anglesa, i volguda per la immensa majoria d'aquest poble. Irlanda

continuarà suministrant els soldats que voluntariament s'allistin i que vénen a ésser actualment un miler per setmana.

En un pròxim article, s'estudiarà la causa de l'oposició del partit laborista, així com les conseqüències que d'això se'n deriven.

F. PUJOL i GERMÀ.

Estètica ciutadana

EL ciutadà culte, el ciutadà civil, aquell home que en tots els afers de la propia vida hi posa el segell de ciutadà, l'home moral, estètic, es sent turmentat en el més natural del seu ésser quan, eixint al carrer o no movent-se de casa, es veu perseguit a cada moment pel martelleig indigne d'aqueixes màquines musicals que, d'un cap de dia a l'altre, martiritzen els ciutadans amb les barroeres notes de la música dolenta.

A la ciutat hi ha classificacions. Quasi ens atreviríem a afirmar la necessitat de que els ciutadans visquessin agrupats per classificacions, és a dir, en estètics i en antiestètics. La demostració d'aquesta necessitat rau en la manca general del gust, i la prova la tenim en l'excessiu funcionament de la indústria dels pianos de manubri. Igual és que governin els uns com que governin els altres; la ciutat sofreix les mateixes plagues. Idèntiques immoralitats; els atentats a l'estètica ciutadana són els de sempre; això si no augmenten. Definitivament, no hi ha gust on no hi ha moral.

Un home aima la sumptuositat musical de Beethoven, però estem segurs que l'odiariem si les seves partitures ens fossin donades per un piano de manubri. Imagineu-vos la contradicció de, estant llegint a Dante, ésser interromput pel terrible picament d'aquells cilindres. I el ciutadà té dret a exercir les seves funcions intel·lectives amb l'ànim no turmentat per les més baixes desviacions estètiques, desviacions no sols en el sentit musical sinó fins en el personal. Perquè el piano de manubri no és sols antiestètic per l'atrofiament del gust musical de les gents, sinó que ho és, aiximateix, pels individus executors d'aquest crim.

Aquesta mena de *pianistes*, són com l'anunci ambulant de l'existència dels baixos fons; llur aparició ens recorda a cada moment la impressió dolorosa dels personatges de les obres de Gorki. Estem segurs que si l'escriptor rus conegués aquests tipus socials n'hauria escrit un drama. La presència llur ens parla de navares i de dones, d'encauades tavernes en les quals les degradacions humanes hi són viscudes abastament i que són com el contrapès de l'obra civilista d'uns pocs ciutadans. Els *pianistes* escampen esplèndidament per tots els indrets de la ciutat els gèrmens destructors de l'estètica dels ciutadans; i no dubteu que les dames que per les nostres vies passen amb trajos de desentonants colors i amb formes les més extravagants, són de les que ixen al balcó a delectar-se amb la música *callejera*. Dels homes, tots els qui concorren a les *corridas de toros*.

En nom del bé comú, nosaltres protestem d'aquest atentat a l'estètica ciutadana. Hi ha una gran connexió entre l'estètica i el progrés dels pobles, i tenim de protestar de que aqueixa relació vulgui ésser rompuda pel plaer d'unès marmanyeres. El municipi, com a verídic representant que és de la ciutat, té el deure de vetllar pel

conjunt armònic d'ella; no pot oblidar els principis elementals del bon gust que deuen ésser l'ànima d'un poble civil, encare que els exemples pràctics d'estètica que el nostre municipi ens ha donat, ens fan creure que hi ha molts regidors que, referent al gust, estàn a la mateixa alçaria d'un *artista* de piano de manubri.

La ciutat es troba enlletgida per una multitud de negacions artístiques que ens avergonyeixen; no oblidem aquelles grans torres de ferre que per sostenir els fils del telègraf, han sigut plantades al bell mig de les nostres places; no insistim en l'anticivil home-anunci. Quan es prefén marxar a l'unísson amb les grans ciutats del món, dèu procurar-se allunyar totes les anormalitats que puguin malmenar el bon nom de la urb. No negarem que a les grans ciutats renomenades, hi ha imperfeccions que desdiuen d'elles; però quan citem l'exemple d'aquelles ho fem pensant només en les coses belles, perfectes.

El nostre públic s'habitua a les grolleries del cine i a la morbosa música que l'acompanya, i així és possible omplir el Liceu amb una *Dolores* mentre resta quasi buit amb un *Tanhauser*. Un temps corrien per les vies de la ciutat grans colles de músics cecs que formant orquestres ens delectaven amb la romàntica música italiana llavors de moda; avui el piano de manubri és la única *orquestra* popular, i a l'ensem que és un gros martiri pels ciutadans, és un atentat a la moral ciutadana. La característica de les barriades es distingeix pel nombre de pianos que hi circulen. Es cert que el cine ha portat una influència tan perniciosa al gust del públic, que els pianos s'han escampat per tota la ciutat. Jo hi trobo una gran analogia entre el cine i els pianos de manubri; i si us fixeu una mica en els personatges de les pel·lícules i en els *pianistes* de carrer, observareu que tots s'assemblen.

No hi ha dret a martiritzar als ciutadans amb la repetició continua del vals de moda. De mig matí fins al cap-vespre el piano volta que volta, sense que un hom pugui protestar de tal martiri. Abans, els municipals perseguíen als *pianistes*, avui hi fan tertúlia; és que el nostre municipi, volent posar fi a la persecució, cercà el mitjà de posar-los dintre la llei i creà un arbitri. D'una colla d'anys que els pianos de manubri paguen un tribut al municipi; d'allavors ençà la plaga s'ha extés considerablement, i jamai als regidors de la ciutat se'ls ha acudit posar terme a això que esdevé insuportable. I és natural, els *pianistes* són ciutadans que tenen tots els drets que la llei concedeix, són, per tant, electors, ja no parlem d'elegibles, i, conseqüentment, deferents els regidors amb els ciutadans de Barcelona procuren afavorir a tothom. Qui ens diu que la victòria de tal o qual regidor no l'hagi decidit un *pianista*?

R.

La vida dels partits polítics

PARTIT polític em sembla que vol dir comunitat que defensa una manera especial de governar. Però, devegades, la vida dels individus i de les col·lectivitats s'altera tan profundament, que la raó d'existència es desnaturalitza. Així tal duaner la funció del qual és ben definida, resulta un contrabandista; tal comunitat política devé una agrupació d'apolítics. Aquests casos morbosos caracteritzen a les col·lectivitats orgàniques incipients, i als Estats i Nacions en degeneració. En

el primer cas, la potencia ideològica es forma; en l'altre, la ideologia és sols un espectre.

La justificació fonamental de totes les coses és l'existència; més, en la vida socialment la força s'imposa. La naturalesa de la força és secundària: en cert moment, una nota sentimental val més que totes les raons; en altres instants, la persuasió; la força bruta, moltes vegades. Què farà un home constatant sa naturalesa, cridant estridentment que és un home? Provarà que existeix, i prou. Però si aquest home vol menjar, devenir comerciant, intel·lectual, haurà de posar en pràctica qualsevol habilitat per a alimentar-se, i haurà de comprar mercaderies barato per a vendre-les cares i haurà d'estudiar i desenvolupar sos coneixements per a poder viure.

Així, un partit polític, amb sols proclamar sa doctrina o procediment no fa més que anunciar sa existència, però si vol continuar vivint li serà precis treballar, sota pena de caure en les baixeses mendicants o en el crítiqueig estèril.

Els partits polítics existents que no actuen contrauen gran culpa davant la societat, la qual inconscientment es revenja de l'abstenció dels partits en la vida pública, creient de bona fe que la política és la pitjor de les calamitats, produint, aquest estat social, l'home de sa casa, el que es cuida només de fer bullir l'olla i que amb altres pintoresques frases manifesta el bon poble la retracció del govern de la república. I heu's aquí com el poble segueix impensadament als partits polítics: ell també s'absté d'intervenir en els negocis públics i també crítiqueja i també té son programa de govern.

Ben pensat, cap motiu justifica l'abstenció a la vida pública dels partits polítics. Ni la probabilitat d'una derrota, ni en cas d'èxit, disposar solament d'homes no prou capaços per als càrrecs que se'ls designi, i, fins vaig a dir, que és més convenient a la salut pública un polític lladre, que un inactiu. Quan les lluites no són definitives sinó diàries; quan les grans batalles es donen periòdicament, una derrota en tota línia no té la importància d'una petita perdua en combats definitius; és en les lluites i no en l'eterna sala d'espera on es fan els polítics, i, si ignorants són els neòfits, en la lluita aprenen; si lleugers, exercint càrrecs responsables, posen seny. Que en una comunitat política hi hagi un lladre, és ben fàcil de picar-li els dits, si en el poble hi ha ambient polític; però si el poble és apolític, el regidor lladre és l'únic tipu de regidor que concibeix l'home, el bon home que renega de la política.

Aquests partits polítics que sempre esperen que el poble reuneixi certes condicions per a pendre part en la lluita, tenen la culpa de que Catalunya es trobi en plena desconfiança de la política i dels polítics. Per al metge que no estudia i apenes visita, el bon sentit del poble li atribueix certa incapacitat mèdica; i la dona més senzilla no confiarà a un ataconador la confecció d'unes sabates. Pretenir que el poble vagi a suplicar la intervenció a la vida pública dels partits polítics, que per definició són apolítics, tant se valdria que el manobre esperés l'encàrrec del plan d'una magnífica catedral.

No; no hi ha raó d'abstenir-se. Cap partit polític en nom dels ideals o dels procediments que defensa trobarà excuses llegendries per a existir inactivament. I, quan els partits polítics, apart de les formes de govern, de l'organització social, dels procediments evolutius o revolucionaris porten en llur bagatge a més a més el desfici d'una raça i les reivindicacions nacionalistes, llavors la inactivitat, el sistemàtic refús de lluita, la inhibició en el govern de les corporacions públiques, ja no és pas solament un suïcidi, és un acte criminal.

M. ROSSELL I VILÀ.

Moments

A la gentil T. A. i G.

EL MEU AMOR SIGUÉ, UN MOMENT, PER L'AMIGA
QUI ENTRE LES ALTRES ERA MÉS CLARA DE BEUTAT.
AMAR-LA AN ELLA SOLA NO M'ERA CAP FADIGA,
OBLIDANT DE LES ALTRES LA MINSA CLAREDAT.

ELS MEUS ULLS, UN MOMENT, D'UNA ESTRELLA SIGUEREN
ESCLAUS. I JO LI DEIA: MON COR ARA ES PER TU;
PER MI CAP MÉS ESTRELLA DINTRE LA NIT NO LLU...
PERÓ VINGUÉ LA SON I ELS MEUS ULLS ES CLOGUEREN.

(CAP MOMENT NO S'ATURA. I L'OBLIT NO REPOSA.
ELS ULLS MAI NO REFUSEN UNA NOVA BEUTAT
NI EL COR UN NOU AMOR, QUE DURA COM LA ROSA.
FINA EL GOIG VELL AIXÍ QUE EL NOU ÉS ARRIBAT).

EN-SENT-DEMÀ, LA NIT ERA ENCAR MÉS FLORIDA...
I JO VAIG VEURE TANTES ESTRELLES PER L'ESPAI
QUE ELS MEUS ULLS NO SABEREN — NI HÒ HAN SAPIGUT MAI —
QUINA ERA AQUELLA ESTRELLA L'ALTRA NIT PREFERIDA.

JOAN ARÚS.

Catalunya i Serbia

UN amic nostre, fermament nacionalista, se'ns queixava, i molt amargament, de l'actitut d'una bona part de compatriotes nostres que s'han declarat simpatitzants amb l'acció bàrbara dels imperis centrals d'Europa. El nostre amic no pot comprendre com a un país com el nostre en el qual hi ha plantejat amb tota cruesa el problema nacionalista, es senti simpatia pels austro-alemanys; i ço que més l'indigna és que hi hagi qui es digui nacionalista, que fins prediqui nacionalisme i en canvi es decanti de banda dels devastadors de Bèlgica i de Serbia.

Què és el que ha succeït al nostre poble? Com es possible comprendre que molts que aleshores de la guerra dels Estats Units amb Espanya clamaven per la independència cubana, avui s'adhereixen als furtadors de la independència belga i serbia? Es que potser per comptes d'avançar pel camí del progrés ideològic ens hem endarrerit i hem esdevingut inconscients de la nostra situació al món? Com es possible que en un cervell nacionalista, per tant, esclau, hi pugui cabre la més lleu simpatia per uns Estats la única finalitat dels quals és el militarisme i el centralisme?

A Catalunya, mercès a la política intervencionista dels regionalistes, ha sigut possible fer esdevenir a una gran massa del poble inconscient dels seus drets i dels deures. Personalitats que en moments de radicalismes convenients per al llur profit polític, han clamat per una màxima llibertat nacional, avui culpen encare a Serbia de la pròpia desgracia, sens recordar-se que no fa molts anys que aquells feien un instrument polític de cada moment de la gesta dels segadors catalans el 1640.

Quan en un poble hi ha una aspiració de llibertat nacional, ço que en primer terme cal és procurar que tots els ciutadans posseeixin una consciència nacional perfecta, sense la qual no és possible l'aconseguint de cap dels extrems del programa nacionalista. Llavors el poble coneix la seva situació a la humanitat i la relació que té amb els altres pobles que com ell lluiten per la pròpia emancipació. Es indubtable que per tot on hi ha una aspiració nacionalista, hi ha uns llaços imperceptibles que ens hi uneixen en una gran solidaritat formada per tots els pobles de aspiracions comuns. Sols simpatia pot inspirar-nos tot moviment de reivindicació nacional, aqueixa mateixa simpatia a què nosaltres aspirem a conseguir perquè en la consciència dels homes que dirigeixen la política internacional hi hagi un pensament per a la nostra Catalunya.

Serbia ha sofert la més greu de les tortures; ni un pam de ferrer resta en poder dels grans patriotes, i no obstant ells persisteixen en la creuada fins a obtenir, en un dia no molt llunyà, la reparació deguda. La terra que tantes voltes ha sigut invadida, altra vegada es treurà de damunt la grapa opressora que ha pretès ofegar-la, i un nou exemple de fortitut nacional haurà sigut donat al món. Serbia recordarà llavors les veus amigues, les veus justicieres, que en els moments dolorosos del seu existir se li hauràn apropat a fer-li manifestació de simpatia i d'adhesió; i Catalunya serà una de les nacionalitats que menys haurà fet per aquell poble d'herois, de gent conscient de la llur patria que amb constància admirable recomencen, després de cada nou infortuni, l'obra de la grandesa nacional.

Aquí a Catalunya, a la nostra Barcelona, ha sigut possible que la policia espanyola retirés de les llibreries el volum contenint els discursos i les poesies guanyadores de l'*Englantina*, dels nostres Jocs Florals de l'any passat, pel greu delict de

cantar el martiri de la gran Bèlgica i l'ésser editat en una població francesa. I ningú n'ha protestat; ni els mateixos autors.

Apar talment que ens en donguem vergonya de fer sentir la nostra veu de protesta per les injustícies que al món es realitzen. Catalunya no ha fet prou pels serbis ni pels belgues. No oblidem el sacrifici dels nostres compatriotes que a França lluiten per la causa dels aliats; recordem al nostre Farrès i Costa que, ferit i tot, continuà lluitant per la causa de la llibertat, fins a desaparèixer per sempre més destroçat el pit per una bala enemiga.

Llibres

EL SOCIALISMO Y EL CONFLICTO EUROPEO, per A. FABRA RIBAS

LA casa *Prometeo* de Valencia acaba de publicar un volum curosament editat amb el títol que encapçala aquestes ratlles, i degut a la ploma del conegut socialista català En A. Fabra Ribas. L'obra va precedida d'un pròleg d'En Vicens Blasco Ibañez i d'una lletra de l'ex-diputat rus Gregori Alexinsky.

El llibre del company Fabra Ribas està dividit en tres parts. En la primera tracta del socialisme i el conflicte europeu; en la segona denominada *El kaiserismo: he ahí el enemigo!*, l'autor fa un estudi documentat amb moltes i importants dades, de la situació política d'Alemanya de des del primer quart de la centuria passada fins als nostres dies, analitzant la vida pública de Guillem II i dels homes que amb ell han dirigit el govern de l'Estat per a deduir, finalment, que la situació actual de l'imperi teutó i la d'Europa, és deguda a l'actuació antidemocràtica de la monarquia alemanya, la qual no concedint l'atenció deguda a les serenes invitacions d'Anglaterra per a reduir els armaments, llençant-se, però, de ple a l'acció preconitzada pels pangermanistes, acció de conquesta, acció centralitzadora, ens ha portat a la lluita sagnant d'ara, de la qual n'és única responsable Alemanya, entengui's bé, l'Alemanya militarista, l'Alemanya kaiseriana, l'Alemanya sense cap altra voluntat ni pensament que la d'un sol home: el Kaiser.

La tercera part del llibre és denominada *¿Debe España intervenir en la guerra?* Aquest capítol no ens interessa.

* * *

Es indubtable que la part més interessant del llibre d'En Fabra Ribas, és la que conté els capítols que tracten del socialisme i el conflicte europeu. Bé podem dir que aquest llibre era una necessitat sentida pels qui professem els principis socialistes, perquè fos donada una paraula justa que amb rica documentació fixés la situació del socialisme enfront al conflicte europeu, i ningú millor podia fer-ho que el company Fabra Ribas, que ha assistit als Congressos de la Internacional celebrats aquests darrers anys i va viure una llarga temporada al costat del malaguanyat leader del socialisme francès, En Jaurés. Perquè del començ de la guerra actual, les gents ignorants que tot ho judiquen desconeixent no solament els motius de l'altera-

ció circumstancial sinó fins l'existència de la cosa que la sofreix, afirmaven d'una faïçó categòrica i era una afirmació que abastament s'havia extesa, afirmaven, dic, que el socialisme havia fracassat des del moment que res havia fet per a oposar-se al conflicte paorós que tantes víctimes està produint. L'obra d'En Fabra Ribas ve, doncs, d'una faïçó clara i provada a justificar l'actitut del socialisme i a raonar clarament aqueixa justificació.

Comença el company Fabra analitzant les causes de l'actual conflicte que dimanen únicament i concreta del capitalisme, afirmant que «els únics veritables pacifistes han sigut, i són, els socialistes que no es proposen, com els *dilettanti* de La Haya, arribar al desarme universal, conservant l'ordre de coses present, sinó que volen aconseguir-ho començant per fer esdevenir impotents als partits imperialista i militarista de cada poble i acabant per substituir el capitalisme per una societat col·lectivista o comunista.»

La nova Internacional nasqué al Congrés de París del 1889; al Congrés de Brussel·les, el 1891, a proposta dels companys Liebknecht i Vaillant, amb el vot de 15 nacions s'aprovà una proposició en la qual s'hi llegia: «sols la creació d'un ordre socialista que acabi amb l'explotació de l'home per l'home, ensorrarà al militarisme i assegurarà una pau definitiva; per tant és deure i interès dels qui vulguin abolir la guerra ingressar al partit socialista internacional, l'únic i veritable partit de la pau.» El 1893, a Zuric; el 1907, a Stuttgart, es prenen acords per a evitar la guerra apel·lant «fins a la vaga general obrera i a la insurrecció», extrems que esparveraven als representants alemanys.

El mes de novembre de 1912, es reuneix a Basilea la Internacional en congrés extraordinari per tractar únicament de la guerra, apropòsit de la que en aquells dies tenia lloc als Balkans. Arreu del món els proletaris no s'han limitat a protestar de la guerra, sinó que ben a la memoria tenim les revoltes russes i poloneses, les d'Itàlia, la de Catalunya al 1909...

En Fabra analitza els preliminars del congrés que devia tenir lloc a Viena el 23 de agost de 1914; els socialistes francesos hi portaven una moció encaminada a evitar tota guerra; el 24 de juliol es conegué el perill de la pau europea; el 29 es reunien els membres del *Bureau* socialista a la Casa del Poble de Brussel·les, amb assistència de dotze delegats d'altres tantes nacionalitats, els quals es comprometeren a oposar-se per tots els mitjans a que el llur país entrés en guerra. Solament els representants d'Àustria es mostraren impotents produint immensa indignació entre els congressistes. El dia 30 del mateix juliol es celebrava a Brussel·les un gran míting a favor de la pau en el qual hi prengueren part alguns dels assistents al congrés del dia abans, i En Haase, lloc·linent de Bebel en la direcció de la Socialdemocràcia d'Alemanya, hi pronuncià aqueixes paraules: «Àustria, de fa 25 anys, que intenta ofegar econòmicament a Sèrbia. L'ultimatum és, doncs, en realitat, una provocació a una guerra buscada i desitjada... Àustria vol la guerra... Sembla que Àustria compta amb Alemanya, però els socialistes alemanys declaren que els tractats secrets no obliguen al proletariat. El proletariat alemany diu que Alemanya no deu intervenir en la guerra, a pesar que Rússia hi intervingui.»

Els socialistes francesos, russos, anglesos, italians, lluitaven perquè la guerra no fos; els austriacs quedaven descartats; el 1 d'agost Alemanya es declarava en guerra i «des d'aquell moment, diu En Fabra Ribas, tot el pes de la campanya de la Internacional contra la guerra queia damunt el partit socialista alemany». I en efecte, fan campanya enèrgica, que poc a poc va afeblint-se fins arribar al 4 d'agost del 1914.

aleshores que Haase, en el Reichstag, entrega a la política militarista del Kaiser la força poderosa del socialisme alemany, format llavors per 86 periòdics diaris, 113 diputats i 4.239.000 vots socialistes, que representaven la tercera part dels sufragis emesos en tot l'imperi en les darreres eleccions del 1912.

Heu's-aquí ço que la gent n'ha dit el fracàs del socialisme, quan no és altra cosa que la traïció a la Internacional dels socialistes alemanys. Aquest és el nervi de l'obra d'En Fabra Ribas, obra documentada, sincera, curulla de noblesa i de grans ensenyaments per l'esdevenidor. La lectura del llibre ens ha deixat la impressió que el Socialisme, finida la guerra, obtindrà una poixança immensa. Gran favor li ha fet En Fabra Ribas amb el seu llibre; la veritat ha sigut dita, i no per qui pugui conèixer les interioritats del socialisme pel que d'ell pugui haver llegit, sinó per qui les ha viscudes abastament.

Sí un defecte, i no petit, té l'obra que hem analitzat, és el d'ésser escrita sense preocupar-se de l'estil ni de la forma del llenguatge, la qual cosa és imperdonable a un llicenciat en Filosofia i Lletres com ho és En Fabra Ribas.

F. ROSELL.

Teatres

AUDITORIUM: «El Llop», drama en 3 actes d'En Florenci Cornet—TEATRE ESPANYOL: «El pobre viudo», comedia en 3 actes d'En Santiago Rusiñol.

SOM molts els que, afalagats pels llorers d'altri, hem sentit l'afany de recollir-ne un branquilló, i conjuminant una trama perquè els tipus imaginats diguessin quelcom, hem acabat per anunciar als amics i als parents el deslliurament del nostre drama. El que és, que seríem els menys, els que un cop s'han omplert les quartel·les, abans d'amoïnar un empresari o gratarse el butxacó i pessigar el dels amics—quan l'autor s'hi transforma i monta la faràndula—hem agafat els plec de paper i els hem esbocinat, perquè ens ha vingut un moment de serenor, adonant-nos que el llorer només s'ha fet per nosaltres quan es tracta d'utilitzar-lo per a usos domèstics.

Costa molt de llançar al botavant la feina de dies i dies, quan un, no volent-se adonar de la seva insignificància, pensa que potser dintre el seu cap hi ha un planter d'idees insuperables i acaba per encarinyar-se amb la seva obra, encegar-se diguem! Per això el cas d'En Florenci Cornet s'ha repetit a casa nostra, on no costa gaire de fer estudiar una nova producció escènica als actors. Jo no sé si és aquesta la seva primera obra—aquest nom havia sortit en cartells de teatre, anteriorment—però en té tot el caient, si analitzem els elements de què s'ha valgut, que acusen inexperiència absoluta, vestint-nos un melodrama a tall de cine—i això que al segon acte futeja aquest genre, que ara està tant de moda!—sense curar ni de l'ambient, ni dels caràcters, en un assumpte que no atreu pas per la seva novitat. Aquell pobre xicot que vol ésser eix de l'obra, «El Llop», queda fet un degenerat, sense inspirar ni

compassió, quan era el millor truc del drama perquè hi hagués interès de tendresa; el seu amor sembla una ximpleria, sense un moment de sublimitat, més bé esgarriant que fent-se simpàtic; sobretot, cal dir també, que el senyor Santacana el va fer d'aquella manera pèssima que ell sab interpretar tipus semblants; suposo que hi ha gent que els deu agradar aquell actor—fent galants—quan treballa per tot Catalunya, però jo dic sincerament que té condicions artístiques detestables i el clàssic enrogallament cridaner que va conresant, és un defecte capital perquè se'l pugui acceptar com a cap de companyia.

Els demés comedians no van significar-se perquè tampoc hi havia de què; la senyoreta Fornés, promet arribar a un lloc remarcable, si no agafa pretensions abans d'hora i estudia força, en els papers i en la vida mateixa, per a moure's naturalment i vestir sense demostrar que es porta roba nova. Podria pegar al senyor Bover, que ens va fer un galant jove sense joventut, però confesso que el *paper* era més dolent que fet d'encàrrec; en algunes situacions com aquella del llum elèctric—imitació Fantomas?—i la fugida final, no hi havia eminència possible; falses com tota l'obra.

* * *

Mai havia parlat, aquí, de les funcions del Teatre Espanyol, no perquè les comedies lleugeres no mereixin una valor, no se'ls pot donar bel'ligerancia artística, sinó perquè tal com es tradueixen, agotant les paraules grolleres del nostre lèxic i forçant les situacions a gust de l'arreglador pessetero, que baixa a la mínima expressió de decència, perquè un públic estragat per ells mateixos hi trobi quelcom de nou. Algú ha atacat aquestes obres franceses, sense raó, perquè l'original està quasi sempre, al menys, literari, i allí els comedians no hi posen bestieses de la seva cullita, com els nostres, transformant molts cops una bella comedia de picar-pia, en una cosa grotesca i sicalíptica, com passà un jorn amb l'«Educació de Príncep», d'En Donnay, l'estilista i pulcre poeta parisenc, representada al Teatre Principal com una obra per a *homes sols*.

L'obra d'En Rusiñol, escrita de cara a aquest genre estrafet del francès, no és pas un *vaudeville*, encara que hi surtin senyores amb camisa. El nostre humorista, que ho vol acaparar tot, no posseeix l'enginy necessari per a trobar les situacions estrafalaries del més manso comediògraf francès i per això ha fet una comedia tallada d'un patró que tots el coneixem perquè ens l'ensenya sovint i vinga fer escenes dient el mateix i vinga no escaure que un viudo de *bona fe* deixi criar aquell *galliner* de dones que només diuen que tonteries, perquè l'obra no està feta per elles o elles per l'obra, o *viceversa*, que diria ell. En resum: que la comedia és pesada, encara que ens repeteixen aquells xistos que ja hem sentit altres vegades i el diàleg estigui també com altres vegades, però el *vaudeville* no es veu enlloc perquè només devia ésser a les ganes de l'autor i al *magí* de la senyora Jordi, afortunada empresaria i dolenta actriu quan no ha d'ensenyar la roba de més ensota, que en això és la reina.

ANDREU MAURÍ.

Noticiari

LA CIUTAT DE FIGUERES PER LA LLENGUA CATALANA

Com les altres poblacions de Catalunya, Figueres va presentar a l'Ajuntament de la ciutat les conclusions aprovades en la Diada de la Llengua Catalana encaminades a aconseguir la oficialitat de l'idioma català a Catalunya.

Heu's-aquí el preàmbul, que per la seva clara valor nacionalista reproduïm.

«La llengua d'un poble és l'expressió sensible del seu pensament, la vibració del seu esperit, és l'ànima parlant d'aquell poble, la més alta expressió de la seva personalitat. Es per tot això que cap poble deu ni pot renunciar honradament a la seva llengua, sinó que al contrari, constitueix un deure de la seva dignitat i propi respecte, l'enlairament de la pròpia llengua contra tota tirania i malvestat, contra la ignorància dels uns i la mala fe d'uns altres.

Els infrascrits, veïns d'aquesta ciutat: considerant que és la nostra llengua catalana la llengua pròpia de la majoria dels seus veïns, una llengua que nasqué amb nosaltres, que és l'expressió de l'esperit de la nostra terra, que s'ha perpetuat en la família i que ha mantingut sempre viva en nosaltres la consciència de la nostra nacionalitat, i fermament convençuts que ningú té dret a privar-nos d'aquesta llengua ni a imposar-nos-en una altra de forastera.

Preguem als Honorables Concellers del nostre Ajuntament, se serveixin acordar:...

A seguit les conclusions ja conegudes.

CONFERENCIA

Avui dissabte, dia 22, a les deu de la vetlla, el Secretari de Propaganda de la Unió Catalanista, senyor J. Grant i Sala, donarà una conferència al «Casal Catalanista del districte desè —Major del Clot, 88,— desenrotllant el tema, «El Cooperatisme renovador».

GALERÍES LAIETANES

Del 15 al 30 dels corrents és oberta a aqueixes «Galeríes» —Corts Catalanes, 613,— una exposició de pintures i dibuixos del conegut artista En Josep Aragay.

RENAIXEMENT

REVISTA DE LA JOVENTUT NACIONALISTA DE CATALUNYA

Redacció i Administració: Carrer de la Canuda, núm. 14, principal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

HORES D'OFICINA:

2 ptes. trimestre. - Estranger: 12 ptes. any. 11 a 1 matí, 5 a 8 tarda, i 9 a 11 nit.

Número solt: 15 cèntims

Impremta CATALONIA. — Passatge Pont de la Parra, 6. — Telèfon 1748.